

PRVI ODJEL

PREDMET BREZOVEC protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 13488/07)

PRESUDA

STRASBOURG

29. ožujka 2011. godine

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Brezovec protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Peer Lorenzen,
g. Khanlar Hajiyev,
g. George Nicolaou,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
gđa Julia Laffranque, *suci*,

i g. Søren Nielsen, tajnik Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost dana 8. ožujka 2011. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 13488/07) protiv Republike Hrvatske što ga je 10. siječnja 2007. godine hrvatski državljanin g. Ivan Brezovec ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupaju g. S. Rožman, gđa M. Oredić, g. D. Bartolac i g. H. Rožman, odvjetnici iz Karlovca, svi iz odvjetničkog društva Rožman & Oredić. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupa njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva osobito navodi da su domaće vlasti, time što su odbile njegov zahtjev za kupnju stana o kojemu je riječ, povrijedile njegovo pravo na mirno uživanje svog vlasništva.

4. Dana 25. studenog 2008. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je o prigovoru koji se tiče prava na mirno uživanje vlasništva obavijestiti Vladu.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1941. godine i živi u Vojniću.

6. Godine 1980. podnositelj zahtjeva stekao je stanarsko pravo na stanu u Vojniću. U tom je stanu živio sa svojom obitelji do 1. listopada 1991. godine kad je Vojnić okupiran. Tada je pobjegao pred okupatorskim snagama i otišao živjeti u Karlovac.

7. Podnositelj zahtjeva je pronašao posao u Karlovcu te mu je kao prognaniku, dana 30. siječnja 1992. godine tamo dodijeljen stan na

privremenoj osnovi. U srpnju 1996. godine nadležne su mu vlasti ukinule položaj prognanika. Nakon građanske tužbe g. T.M.-a, podnositelj zahtjeva bio je primoran napustiti stan u Karlovcu dana 21. siječnja 1999. godine.

8. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je nakon vojne akcije "Oluja" kojom je Hrvatska vratila kontrolu nad gotovo cijelim svojim državnim područjem u kolovozu 1995. godine on 8. listopada 1995. godine posjetio Vojnić gdje je stan na kojemu je imao stanarsko pravo zatekao neuseljiv i u vrlo lošem stanju. To je potvrđeno dana 4. ožujka 1996. godine nalazima Komisije za procjenu ratne štete. Nadalje tvrdi da je odmah započeo s radovima obnove stana kako bi se u njega uselio.

9. Međutim, dana 23. kolovoza 1996. godine, dok je podnositelj zahtjeva radio u Karlovcu, lokalne su vlasti u pratnji policije ušle u stan, sastavile popis osobnih stvari, promijenile brave i dale ključeve stana određenom Z.H.-u, lokalnom policijskom službeniku. Pet dana kasnije Komisija za privremeno preuzimanje i korištenje određene imovine Općine Vojnić („Komisija za sekvestraciju“) donijela je oduku kojom je taj stan dala u najam Z.H.-u i njegovoj obitelji na privremenoj osnovi.

10. Dana 20. prosinca 1996. godine podnositelj zahtjeva i njegova supruga podnijeli su Općini Vojnić zahtjev za kupnju stana. Pri tome su se pozvali na Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo koji je nositeljima stanarskog prava na stanovima u društvenom ili državnom vlasništvu dao pravo na kupnju njihovih stanova pod povoljnim uvjetima (vidi stavak 29. ove presude). Nisu dobili nikakav odgovor.

11. Dana 7. kolovoza 1998. godine Ministarstvo razvitka i obnove donijelo je odluku kojom je stan dalo u najam na korištenje Z.H-u i njegovoj obitelji.

12. Dana 16. listopada 2000. godine Općina Vojnić je donijela odluku kojom je dozvolila podnositelju zahtjeva da živi u stanu. Podnositelj zahtjeva od tada živi u tom stanu.

13. U međuvremenu su dana 12. svibnja 2000. godine podnositelj zahtjeva i njegova supruga podnijeli građansku tužbu protiv države Općinskom sudu u Vojniću tražeći donošenje presude kojom bi im bilo dozvoljeno kupiti stan u skladu sa Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Dana 9. siječnja 2001. godine sud je odbio njihovu tužbu. Utvrdio je da je stan podnositelja zahtjeva u vlasništvu države, a ne Općine Vojnić, te da su stoga tužitelji trebali svoj zahtjev za kupnju stana uputiti državi, a ne općini. Postupajući po žalbi podnositelja zahtjeva i njegove supruge Županijski je sud u Karlovcu dana 26. rujna 2001. godine ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovni postupak. Utvrdio je, *inter alia*, da se činjenica što su tužitelji svoj zahtjev za kupnju stana uputili općini, a ne državi, ne smije uzeti protiv njih.

14. U ponovljenom je postupku Općinski sud u Vojniću dana 11. rujna 2003. godine ponovno odbio tužbu tužitelja. Sud je prvo utvrđivao, kao prethodno pitanje, jesu li tužitelji zadržali svoje stanarsko pravo na stanu u

Vojniću, jer je postojanje tog stanarskog prava bio zakonski preduvjet za kupnju stana na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. U tom je pogledu sud utvrdio da: (a) su tužitelji napustili stan u listopadu 1991. godine i (b) da su u razdoblju od 5. kolovoza 1995. godine kad je Vojnić oslobođen, do 23. kolovoza 1996. godine kad je stan dan na korištenje Z.H.-u, oni živjeli u Karlovcu i samo povremeno posjećivali i koristili stan u Vojniću. Kad je to tako, sud je zaključio da je stanarsko pravo tužitelja prestalo, budući da nisu trajno koristili svoj stan na način da bi u njemu bili živjeli. Stoga nemaju pravo kupiti stan o kojemu je riječ.

15. Dana 18. veljače 2004. godine Županijski sud u Karlovcu odbio je žalbu tužitelja i potvrdio prvostupanjsku presudu, koja je time postala pravomoćna (*res iudicata*). Pozivajući se na nalaze prvostupanjskog suda da su tužitelji napustili stan 1991. godine i da ga nisu koristili u razdoblju od 5. kolovoza 1995. godine do 23. kolovoza 1996. godine drugostupanjski se sud izričito pozvao na članak 2. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju (vidi stavak 19. ove presude) kad je presudio da je stanarsko pravo tužitelja prestalo po sili zakona (*ex lege*) jer nakon stupanja na snagu toga Zakona nisu koristili svoj stan kroz razdoblje duže od devedeset dana. Stoga ga nemaju pravo kupiti.

16. Podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu navodeći, *inter alia*, povrede svog ustavnog prava na jednakost pred zakonom, na vlasništvo i na pošteno suđenje.

17. Dana 29. lipnja 2006. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu i dostavio svoju odluku podnositelju zahtjeva 20. srpnja 2006. godine. Mjerodavni dio odluke Ustavnog suda glasi kako slijedi:

“Sudovi su utvrdili da je predmetni stan u Vojniću, dana 28. kolovoza 1996. godine dodijeljen Zdravku Hunjetu na privremeno korištenje te prema tomu da su tužitelji u razdoblju od kolovoza 1995. do 28. kolovoza 1996. godine u stan dolazili povremeno, što se ne može smatrati korištenjem stana. Prvostupanjski sud je stoga odbio tužbeni zahtjev u skladu sa člankom 2. Zakona o davanju u najam stana na oslobođenom teritoriju prema kojem se stanarsko pravo na stanovima koji se nalaze na ranije okupiranom, sada oslobođenom teritoriju Republike Hrvatske, prestaje po sili zakona ako je nositelj stanarskog prava isti napustio i ne koristi ga duže od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Sud je utvrdio da podnositelj nije koristio stan od kolovoza 1995. do 28. kolovoza 1996. godine te da mu po sili zakona prestaje stanarsko pravo. S obzirom da mu je stanarsko pravo prestalo po sili zakona nakon 5. siječnja 1996. godine, podnositelj se ne može više smatrati nositeljem stanarskog prava pa nije niti ovlašten podnijeti zahtjev za otkup stana.

Presudu prvostupanjskog suda Županijski sud je ocijenio pravilnom, donesenom na temelju pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja te pravilnom primjenom materijalnog prava.

Ocjenjujući razloge ustavne tužbe sa stajališta članka 14. stavka 2. Ustava, Ustavni sud je utvrdio da osporenim presudama podnositelju u konkretnom slučaju nije povrijeđeno ustavno pravo jednakosti pred zakonom.

Pravna stajališta navedena u osporenim presudama zasnivaju se na pravilnoj primjeni mjerodavnog materijalnog prava i na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju tog prava.

Ustavni sud utvrđuje da su sudovi, polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u provedenom postupku, obrazložili svoja stajališta iznesena u osporenim odlukama, za koja je nedvojbeno da nisu posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava.

...

Sadržaj ustavnog prava na pravično suđenje, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava, ograničen je na postupovna jamstva pravičnog suđenja pa Ustavni sud ocjenjujući navode ustavne tužbe sa stajališta tog ustavnog prava, kao i drugih ustavnih prava, zajamčenih člankom 29. Ustava, ispituje eventualno postojanje postupovnih povreda u postupcima pred sudovima te na temelju toga, sagledavajući postupak kao jedinstvenu cjelinu, ocjenjuje je li postupak bio vođen na način koji podnositelju osigurava pravično suđenje.

Nakon analize osporenih odluka te prvostupanjskog spisa, ocjena je Ustavnog suda da podnositelju nije povrijeđeno ustavno pravo zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

Glede tvrdnje podnositelja o povredi ustavnog prava vlasništva zajamčenog odredbom članka 48. stavka 1. Ustava, treba istaknuti da Ustavni sud, na temelju članka 48. Ustava, štiti pravo vlasništva na ustavnopravnoj razini na način da priječi tijelima državne vlasti ograničavanje ili oduzimanje tog prava, osim ako je ograničavanje ili oduzimanje zasnovano na zakonu.

Ustavni sud ocjenjuje da su osporene presude utemeljene na mjerodavnim propisima i valjano obrazložene, te da podnositelju nije povrijeđeno pravo vlasništva zajamčeno člankom 48. Ustava.“

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav

18. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998 (pročišćeni tekst), 113/2000, 124/2000 (pročišćeni tekst), 28/2001, 41/2001 (pročišćeni tekst), 55/2001 (*corrigendum*) i 76/2010) glasi kako slijedi:

Članak 14. stavak 2.

„Svi su pred zakonom jednaki.“

Članak 29. stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 48. stavak 1.

„Jamči se pravo vlasništva.“

B. Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju

1. Mjerodavne odredbe

19. Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju („Narodne novine“, br. 73/95) koji je bio na snazi od 27. rujna 1995. godine do 5. kolovoza 1998. godine propisivao je, u svom mjerodavnom dijelu, kako slijedi:

Članak 1. stavak 1.

„Ovim Zakonom uređuje se davanje u najam stanova na kojima sukladno odredbama ovoga Zakona prestaje stanarsko pravo u društvenom vlasništvu, državnom vlasništvu, odnosno vlasništvu pravnih osoba koje su to vlasništvo stekle na temelju posebnih propisa, a nalaze se na ranije okupiranom, sada oslobođenom teritoriju Republike Hrvatske.“

Članak 2. stavak 1.

„Stanarsko pravo na stanovima iz članka 1. ovoga Zakona prestaje po sili zakona ako je nositelj stanarskog prava isti napustio i ne koristi ga dulje od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Članak 3. stavak 1. i 2.

„(1) Stanove iz članka 1. ovoga Zakona u državnom vlasništvu daje u najam Ministarstvo razvitka i obnove.

(2) Ostale stanove [tj. one u društvenom vlasništvu] daje u najam Komisija osnovana na temelju Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom.“

Članak 4. stavak 2. i 3.

„(2) O davanju u najam stanova osobama iz prethodnog stavka ovoga članka Ministarstvo razvitka i obnove, odnosno Komisija donosi rješenje.

(3) Protiv rješenja Komisije iz prethodnog stavka ovoga članka može se izjaviti žalba Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja u roku od 8 dana.

(4) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.“

2. Sudska praksa Ustavnog suda

20. Ustavni je sud dana 3. lipnja 2003. godine donio odluku u predmetu br. U-III-1701/2000 (objavljena u „Narodnim novinama“, br. 122/2003 od 30. srpnja 2003. godine) u kojem je podnositelj ustavne tužbe, nositelj stanarskog prava na stanu u Benkovcu, podnio tužbu protiv lokalnih vlasti kako bi mu bilo dozvoljeno kupiti stan o kojemu je riječ. Drugostupanjski je sud presudio protiv njega, našavši da je njegovo stanarsko pravo prestalo *ex lege* jer je napustio stan 1991. godine kad je grad došao pod kontrolu okupatorskih snaga, te se vratio u njega tek nakon proteka roka iz članka 2. stavka 1. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Utvrdio je da stoga nije imao pravo kupiti stan o kojemu je riječ. Ustavni je sud presudio na korist podnositelja ustavne tužbe i ukinuo pobijanu presudu. Pri tome je presudio kako slijedi:

“ ... Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju odnosi se na osobe koje su nakon oslobođenja 1995. godine napustile dotada okupirani teritorij Republike Hrvatske.

Podnositelj ustavne tužbe nije napustio Benkovac nakon njegova oslobođenja 1995. godine, nego je protjeran iz Benkovca 1991. godine. Stoga podnositelj, prema ocjeni Ustavnog suda, ne pripada kategoriji osoba na koju se odnosi Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju.

Drugostupanjski sud pogrešno je na konkretnu pravnu situaciju podnosioca primijenio kao mjerodavan Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Slijedom toga, taj sud je u osporenoj presudi pogrešno utvrdio i da je po sili članka 2. stavka 1. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju – nakon isteka roka od 90 dana od dana njegova stupanja na snagu (to jest, 5. siječnja 1996. godine) – podnositelju prestalo stanarsko pravo na stanu u Benkovcu.

Zbog navedenih razloga, osporenom presudom drugostupanjskog suda podnositelju je povrijeđeno ustavno pravo jednakosti pred zakonom, zajamčeno člankom 14. stavkom 2. Ustava, ali i ustavno pravo na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava."

21. Ustavni je sud dana 9. prosinca 2004. godine donio odluku u predmetu br. U-III-1451/2004 (objavljena u „Narodnim novinama“, br. 187/2004 od 29. prosinca 2004. godine) u kojem je podnositeljica ustavne tužbe, nositeljica stanarskog prava na stanu u Petrinji, podnijela tužbu protiv lokalnih vlasti, kako bi joj bilo dozvoljeno kupiti stan o kojemu je riječ. Redovni su sudovi presudili protiv nje, našavši da je njeno stanarsko pravo prestalo *ex lege* jer je napustila stan i otišla živjeti u inozemstvo u kolovozu 1995. godine, kad su hrvatske vlasti ponovo zadobile kontrolu nad Petrinjom nakon vojne operacije "Oluja" te se vratila u Hrvatsku tek 2001. godine, dakle nakon proteka roka iz članka 2. stavka 1. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Utvrdio je da stoga nije imala pravo kupiti stan o kojemu je riječ. Ustavni je sud prvo uputio na svoje tumačenje Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju dano u odluci br. U-III-1701/2000 od 3. lipnja 2003. godine (vidi prethodni stavak) prema kojemu se taj Zakon primjenjuje:

"...na osobe koje su napustile prethodno okupirano državno područje Republike Hrvatske nakon oslobađanja 1995. godine".

Nakon što je utvrdio da je podnositeljica zahtjeva uistinu napustila svoj stan u Petrinji u kolovozu 1995. godine i vratila se u Hrvatsku tek 2001. godine Ustavni sud je odbio njenu ustavnu tužbu.

22. Ustavni je sud dana 6. svibnja 2005. godine donio odluku u predmetu br. U-III-2174/2002 (objavljena u „Narodnim novinama“, br. 65/2005 od 25. svibnja 2005. godine) u kojem je podnositeljica ustavne tužbe, nositeljica stanarskog prava na stanu u Pakracu, podnijela tužbu protiv lokalnih vlasti kako bi joj bilo dozvoljeno kupiti stan o kojemu je riječ. Redovni su sudovi presudili protiv nje, našavši da je njeno stanarsko pravo prestalo *ex lege* jer je napustila stan 1991. godine kad je Pakrac došao pod kontrolu okupatorskih snaga, te se vratila u njega tek u proljeće 1996. godine, dakle nakon proteka

roka iz članka 2. stavka 1. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Utvrdili su da stoga nije imala pravo kupiti stan o kojemu je riječ. Ustavni je sud presudio na korist podnositeljice ustavne tužbe i ukinuo pobijanu presudu redovnih sudova. Pri tome je presudio kako slijedi:

“ ... Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju odnosi se na osobe koje su nakon oslobođenja 1995. godine napustile dotada okupirani teritorij Republike Hrvatske.

Podnositeljica ustavne tužbe napustila je stan u Pakracu u mjesecu kolovozu 1991. godine. Stoga podnositeljica, prema ocjeni Ustavnog suda, ne pripada kategoriji osoba na koju se odnosi Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju.

[Redovni] sudovi su pogrešno na konkretnu pravnu situaciju podnositeljice... primijenili kao mjerodavan Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Slijedom toga, sudovi su u osporenim presudama pogrešno utvrdili i da je po sili članka 2. stavka 1. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju – nakon isteka roka od 90 dana od dana njegova stupanja na snagu (to jest, 5. siječnja 1996. godine) – podnositeljici prestalo stanarsko pravo na stanu u Pakracu.

Zbog navedenih razloga, osporenim presudama podnositeljici je povrijeđeno ustavno pravo jednakosti pred zakonom, zajamčeno člankom 14. stavkom 2. Ustava, ali i ustavno pravo na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava, prema kojem svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično odluči o njegovim pravima i obvezama.“

C. Zakon o stambenim odnosima

1. Mjerodavne odredbe

23. *Zakon o stambenim odnosima*, („Narodne novine“, br. 51/1985, 42/1986, 22/1992 i 70/1993), koji je bio na snazi od 25. prosinca 1985. godine do 5. studenog 1996. godine, propisivao je, u svom mjerodavnom dijelu, kako slijedi:

Članak 97.

“1. Davalac stana može otkazati stanarsko pravo... [*inter alia*] ako stanar ne plati stanarinu ili ne naknadi troškove vezane uz korištenje stana tri mjeseca uzastopno ili tri mjeseca u zadnjih dvanaest mjeseci.

2. Otkaz stanarskog prava iz razloga navedenih u stavu 1. ovoga članka može se dati ako stanar ne plati dospjelu stanarinu ili režije ... u razumnom roku nakon što bude opomenut preporučenim pismom.“

Članak 99.

“1. Stanaru se može dati otkaz stanarskog prava kad on [...] prestane koristiti stan neprekidno duže od šest mjeseci.

2. Otkaz stanarskog prava prema odredbama stavka 1. ovoga članka ne može se dati osobi koja stan ne koristi zbog toga što se nalazi na liječenju, izvršavanju vojne obaveze ili iz drugih opravdanih razloga.

3. Smatrat će se da stan nije korišten neprekidno i kada stanar samo povremeno navraća u stan..."

24. Na temelju članka 105. stavka 1., da bi otkazao stanarsko pravo davatelj stana na korištenje morao je podnijeti građansku tužbu.

2. Sudska praksa Vrhovnog suda

25. U svojoj je odluci br. Rev-616/1988 od 11. listopada 1988. godine Vrhovni sud tumačio članak 99. Zakona o stambenim odnosima na slijedeći način:

"Stanarsko pravo nije izgubljeno *ex lege* samom činjenicom nekorištenja stana kroz razdoblje dulje od šest mjeseci. To je naime, osnova za otkaz stanarskog prava koje može otkazati samo davatelj stana na korištenje."

26. Stanarsko pravo prestaje čim presuda suda kojom se usvaja tužbeni zahtjev nositelja stanarskog prava postane pravomoćna (vidi, *inter alia*, odluku Vrhovnog suda br. Rev-1009/1993-2 od 15. lipnja 1994.).

27. U nizu odluka (na primjer u predmetima br. Rev-152/1994-2 od 23. veljače 1994., Rev-1780/1996-2 od 10. ožujka 1999., Rev-1606/00-2 od 1. listopada 2003., Rev-998/03-2 od 4. prosinca 2003. i Rev-590/03-2 od 17. prosinca 2003.) počevši s odlukom Rev-155/1994-2 od 16. veljače 1994. godine, Vrhovni je sud tumačio jedan drugi vid članka 99. stavka 1. Zakona o stambenim odnosima kako slijedi:

„Okolnost da se u stan koji stanar ne koristi protupravno uselila treća osoba ne čini još sama za sebe nekorištenje stana opravdanim. Ako, naime, stanar unutar roka iz članka 99. stavak 1. Zakona o stambenim odnosima ne poduzme odgovarajuće korake da bi vratio posjed stana, ako se dakle razlog nekorištenja stana ne nalazi u okolnosti da se u njega protupravno uselila treća osoba, tada navedena okolnost nije zapreka udovoljenju zahtjeva za otkaz stanarskog prava.“

D. Zakon o najmu stanova

28. Zakon o najmu stanova („Narodne novine“, br. 91/1996 od 28. listopada 1996. godine) koji je stupio na snagu 5. studenog 1996. godine ukinuo je stanarsko pravo kao takvo (članak 30. stavak 1.), ali je propisao da će se postupci pokrenuti prema odredbama Zakona o stambenim odnosima dovršiti prema odredbama tog Zakona (članak 52. stavak 1.).

E. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

29. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Narodne novine“, br. 27/91, s kasnijim izmjenama i dopunama "Zakon o prodaji stanova") koji je stupio na snagu dana 19. lipnja 1991. godine dao je pravo nositelju stanarskog prava na stanu u društvenom ili državnom vlasništvu kupiti taj stan od davatelja stana na korištenje pod povoljnim uvjetima.

30. Članak 4. stavak 2. propisivao je da se pisani zahtjev za kupnju stana podnosi u roku jedne godine od dana stupanja na snagu toga Zakona (ovaj je rok kasnijim izmjenama i dopunama Zakona produljen do 31. prosinca 1996. godine, za stanove na oslobođenom teritoriju).

F. Zakon o parničnom postupku

31. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ, br. 4/1977, 36/1977 (*corrigendum*), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991, i „Narodne novine“ Republike Hrvatske br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008 i 123/2008), propisivao je kako slijedi:

Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu o povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode

Članak 428.a

„(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponavljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1., PROTOKOLA BR. 1. UZ KONVENCIJU

32. Podnositelj zahtjeva prigovara da su domaće vlasti, time što su odbile njegov zahtjev za kupnju stana o kojemu je riječ povrijedile njegovo pravo na

mirno uživanje njegovog vlasništva. Pozvao se na članak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

33. Vlada osporava tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

34. Vlada osporava dopuštenost zahtjeva s tri osnove. Tvrde da je nespojiv *ratione temporis* i *ratione materiae* s odredbama Konvencije te da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva.

1. *Spojivost ratione temporis i ratione materiae*

(a) Tvrđnje stranaka

(i) Vlada

35. Vlada kao prvo tvrdi da je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1. nespojiv *ratione temporis* jer je izgubio svoje stanarsko pravo prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku.

36. Vlada je objasnila da su, za razliku od predmeta Blečić i Mrkić (vidi predmet *Blečić protiv Hrvatske* [GC], br. 59532/00, ECHR 2006III, i *Mrkić protiv Hrvatske* (dec.), br. 7118/03, 8. lipnja 2006.) u kojima su presude na temelju kojih je prestalo stanarsko pravo donesene na temelju članka 99. Zakona o stambenim odnosima imale konstitutivni učinak, presude suda u ovome predmetu bile deklaratorne naravi jer su se temeljile na Zakonu o najmu stanova na oslobođenom području, koji je propisao da stanarsko pravo prestaje *ex lege* u slučaju da nositelj toga prava nije koristio stan kroz razdoblje dulje od devedeset dana nakon stupanja toga zakona na snagu. Stoga je podnositelj zahtjeva u ovome predmetu izgubio svoje stanarsko pravo po sili zakona dana 5. siječnja 1996. godine tj. prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku dana 5. studenog 1997. godine. Drugim riječima, stanarsko pravo podnositelja zahtjeva nije prestalo na temelju naknadnih presuda sudova kojima je primijenjen Zakon o najmu stanova na oslobođenom teritoriju, nego *ipso iure* kad je istekao rok od devedeset dana nakon stupanja tog zakona na snagu.

37. Vlada nadalje tvrdi da je prigovor nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije. Pozivajući se na predmet Gaćeša (vidi predmet *Gaćeša protiv Croatia* (dec.), br. 43389/02, 1. travnja 2008.) tvrde da je pravo podnositelja zahtjeva na kupnju stana bio "zahtjev", a ne " postojeće

vlasništvo" u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju i sudske prakse Suda. Međutim, po njihovom mišljenju podnositelj zahtjeva nije mogao imati legitimno očekivanje da će mu taj zahtjev biti odobren, tj. da će postati vlasnik stana, budući da je svoje stanarsko pravo izgubio *ex lege* prije podnošenja zahtjeva za kupnju stana.

(ii) Podnositelj zahtjeva

38. Podnositelj zahtjeva tvrdi da se prema sudskoj praksi Ustavnog suda Zakon o najmu stanova na oslobođenom teritoriju primjenjivao samo na one osobe koje su bile napustile prethodno okupirani teritorij Hrvatske nakon oslobođenja 1995. godine (vidi stavke 20.-22. ove presude). Budući da je on napustio Vojnić 1991. godine, kako bi pobjegao pred okupatorskim snagama i vratio se u listopadu 1995. godine na njega nije mogao biti primijenjen zakon o kojemu se radi i njegovo stanarsko pravo nije moglo prestati *ex lege*. Kad je tome tako, i s obzirom na činjenicu da je zahtjev za kupnju stana podnio u roku propisanom u članku 4. stavku 2. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (vidi stavke 10. i 30. ove presude), imao je legitimno očekivanje da će njegov zahtjev za kupnju stana biti odobren.

(b) Ocjena Suda

39. Sud ponavlja da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. samo ukoliko se pobijane odluke odnose na njegovo „vlasništvo“ u smislu te odredbe. "Vlasništvo" može biti "postojeće vlasništvo" ili potraživanja koji su dovoljno utemeljena da ih se može smatrati "imovinom". Kada je, kao u ovome predmetu, vlasnički interes po svojoj naravi potraživanje, on se može smatrati „imovinom“ samo ako postoji dovoljna osnova za taj interes u nacionalnom pravu (na primjer, kad postoji utvrđena sudska praksa domaćih sudova koja to potvrđuje), to jest, kad je dovoljno utvrđeno da je potraživanje ovršivo (vidi predmete *Kopecký protiv Slovačke* [GC], br. 44912/98, stavci 48.-49. i 52., ECHR 2004-IX, i *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, 9. prosinca 1994., stavak 59., Series A br. 301-B).

40. Sud primjećuje da su osobe koje su željele kupiti stan na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo morale ispuniti dva uvjeta: (a) morale su podnijeti svoj zahtjev za kupnju stana u roku propisanom u članku 4. stavku 2. toga zakona i (b) morale su biti nositelji stanarskog prava na tom stanu ako su ga željele kupiti, tj. njihovo stanarsko pravo nije smjelo prestati prije isteka toga roka (vidi stavke 29.-30. ove presude).

41. Vraćajući se ovome predmetu, Sud prvo primjećuje da su domaći sudovi odbili zahtjev podnositelja zahtjeva za kupnju stana jer su utvrdili da je njegovo stanarsko pravo - čije je postojanje bio zakonski uvjet za kupnju stana na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo - prestalo. Konkretno, drugostupanjski se sud u svojoj presudi od 18. veljače

2004. godine izričito pozvao na članak 2. Zakona o najmu stanova na oslobođenom teritoriju i presudio da je stanarsko pravo podnositelja zahtjeva prestalo *ex lege* jer nakon stupanja na snagu tog zakona nije koristio taj stan kroz razdoblje dulje od devedeset dana (vidi stavak 15. ove presude).

42. Međutim, Sud nadalje primjećuje da je u svojim odlukama br. U-III-1701/2000 od 3. lipnja 2003., U-III-1451/2004 od 9. prosinca 2004. i U-III-2174/2002 od 6. svibnja 2005. Ustavni sud presudio da se Zakon o najmu stanova na oslobođenom teritoriju primjenjivao samo na one osobe koje su bile napustile prethodno okupirani teritorij Hrvatske nakon oslobođenja 1995. godine (vidi stavke 20.-22. ove presude). Utvrdivši u dva ta predmeta (br. U-III-1701/2000 od 3. lipnja 2003. i br. U-III-2174/2002 od 6. svibnja 2005.) da su podnositelji ustavne tužbe, koji su bili nositelji stanarskog prava, bili napustili to državno područje 1991. godine, Ustavni je sud presudio da se na njih ne može primijeniti taj Zakon (vidi stavke 20. i 22. ove presude).

43. S obzirom na činjenicu da su domaći sudovi utvrdili da je podnositelj zahtjeva napustio Vojnić dana 1. listopada 1991. godine (vidi stavke 14.-15. ove presude) Sud je mišljenja da ima pravo smatrati, u svjetlu sudske prakse Ustavnog suda (vidi stavke 20.-22. ove presude) da je on zadržao svoje stanarsko pravo jer se na njega, prema tumačenju koje je dao taj sud, nije primjenjivao Zakon o najmu stanova na oslobođenom teritoriju.

44. Nadalje, s obzirom da je podnositelj zahtjeva podnio zahtjev za kupnju stana dana 20. prosinca 1996. godine (vidi stavak 10. ove presude), tj. u zakonskom roku navedenom u članku 4. stavku 2. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (vidi stavak 30. ove presude), slijedi da su u predmetu podnositelja zahtjeva ispunjeni svi uvjeti za stjecanje prava na kupnju stana.

45. Sud stoga smatra da je, za razliku od predmeta *Gaćeša* na koji se poziva Vlada (vidi naprijed citirani predmet *Gaćeša*), na dan stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku, 5. studenog 1997. godine zahtjev podnositelja zahtjeva za kupnju stana u ovome predmetu bio dovoljno utemeljen u nacionalnom pravu da ima svojstvo "imovine" i stoga i "vlasništva" zaštićenog člankom 1. Protokola br. 1.

46. Slijedi da vladine prigovore glede spojivosti *ratione temporis* i *ratione materiae* treba odbiti.

2. Neiscrpljenje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

47. Vlada primjećuje kako podnositelj zahtjeva tvrdi da nije mogao koristiti stan o kojemu je riječ *inter alia* zbog toga što je Z.H. provalio u njega. Međutim, ističu da podnositelj zahtjeva nije iskoristio niti jedno pravno sredstvo kako bi pobijao pravo Z.H.-a da koristi stan o kojemu je riječ i/ili traži njegovo iseljenje.

48. Podnositelj zahtjeva odgovara da nije bio stranka u upravnom postupku koji je doveo do odluke od 28. kolovoza 1996. godine (vidi stavak 9. ove presude) kojom je Komisija za sekvestraciju dala stan u najam Z.H.-u i njegovoj obitelji na privremenoj osnovi. Ta mu odluka nikada nije dostavljena i on stoga nije mogao protiv nje iskoristiti nikakav pravni lijek.

(b) Ocjena Suda

49. Sud ponavlja da su domaći sudovi utvrdili da je stanarsko pravo podnositelja zahtjeva prestalo *ex lege* primjenom članka 2. stavka 1. Zakona o najmu stanova na oslobođenom teritoriju jer nije koristio stan o kojemu je riječ u razdoblju od 5. kolovoza 1995. do 23. kolovoza 1996. godine (vidi stavak 15. ove presude), tj. u razdoblju prije nego što su lokalne vlasti ušle u taj stan na ovaj zadnji datum i dodijelile ga Z.H.-u dana 28. kolovoza 1996. godine (vidi stavak 9. ove presude). Sud stoga ne vidi kako bi pribjegavanje domaćim pravnim lijekovima radi pobijanja prava Z.H.-a da koristi stan i/ili traži njegovo iseljenje moglo spriječiti ili ispraviti prestanak stanarskog prava podnositelja zahtjeva.

50. Slijedi da prigovor Vlade koji se tiče neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava također treba odbiti.

51. Sud nadalje primjećuje da ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Je li došlo do miješanja u mirno uživanje vlasništva?

52. Pozivajući se na naprijed navedenu tvrdnju da je stanarsko pravo podnositelja zahtjeva prestalo *ex lege* prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku (vidi stavak 36.), Vlada tvrdi da presude domaćih sudova donesene nakon toga, kojima je njegov zahtjev za kupnju stana odbijen, nisu mogle predstavljati miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva jer u trenutku kad su bile donesene on nije imao dovoljan imovinski interes koji bi predstavljao "vlasništvo" u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

53. Podnositelj zahtjeva nije o tom pitanju dao nikakve konkretne primjedbe. Međutim, iz njegovih tvrdnji slijedi kako on smatra da je došlo do miješanja u njegovo pravo na mirno uživanje njegovoga vlasništva.

54. U svjetlu gore navedenog nalaza da je zahtjev podnositelja zahtjeva za kupnju stana bio dovoljno utvrđen da bi postao "imovina" koja privlači zaštitu članka 1. Protokola br. 1. (vidi stavke 39. do 46. ove presude) Sud smatra da odbijanje domaćih sudova da prihvate njegov zahtjev nedvojbeno predstavlja miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva. Miješanje se dogodilo dana 18. veljače 2004. godine kad je Županijski sud u

Karlovcu potvrdio prvostupanjsku presudu Općinskog suda u Vojniću od 11. rujna 2003. godine koja je time postala pravomoćna (*res judicata*).

55. Sud mora nadalje ispitati je li to miješanje bilo opravdano, tj. je li bilo predviđeno zakonom, je li bilo u javnom ili općem interesu i je li bilo razmjerno.

2. *Je li to miješanje bilo "predviđeno zakonom"*

(a) **Tvrđnje stranaka**

(i) *Vlada*

56. Vlada tvrdi da je nesporno da su odluke domaćih sudova utemeljene na zakonu, i to na Zakonu o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju.

57. Oni nadalje tvrde da Ustavni sud u svojoj odluci od 29. lipnja 2006. godine donesenoj povodom ustavne tužbe podnositelja zahtjeva nije odstupio do svoje prethodne sudske prakse utvrđene njegovom odlukom br. U-III-1701/2000 od 3. lipnja 2003. (vidi stavak 20. ove presude). U ovoj je posljednjoj presudi Ustavni sud također presudio da se Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju, uključujući članak 2. toga Zakona, koji je propisao *ex lege* prestanak stanarskog prava, primjenjuje na sve osobe koje su napustile prethodno okupirano državno područje Hrvatske nakon njegovog oslobađanja 1995. godine, tj. na one nositelje stanarskog prava koji nisu koristili svoje stanove kroz razdoblje dulje od devedeset dana nakon stupanja na snagu toga Zakona. U ovome je predmetu Ustavni sud utvrdio da podnositelj zahtjeva nije koristio stan u Vojniću u razdoblju između kolovoza 1995. i kolovoza 1996. godine, tj. nakon oslobađanja prethodno okupiranog državnog područja. Stoga je na njega bio primjenjiv Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom području. Ustavni je sud zauzeo isto stajalište u svojoj odluci br. U-III-1451/2004 kojom je odbio ustavnu tužbu u slučaju koji je činjenično i pravno jednak predmetu podnositelja zahtjeva (vidi stavak 21. ove presude).

(ii) *Podnositelj zahtjeva*

58. Podnositelj zahtjeva ponavlja svoje tvrdnje (vidi stavak 38. ove presude) da se na njega nije mogao primijeniti Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju.

(b) **Ocjena Suda**

59. Sud ponavlja da je prvi i najvažniji zahtjev članka 1. Protokola br. 1. da svako miješanje javne vlasti u mirno uživanje vlasništva bude zakonito (vidi predmet *Iatridis protiv Grčke* [GC], br. 31107/96, stavak 58., ECHR 1999-II). S tim se u vezi Sud slaže s Vladom da su odluke domaćih sudova u ovome predmetu imale zakonitu osnovu u domaćem pravu, budući da se

njihovo odbijanje zahtjeva podnositelja zahtjeva za kupnju stana temeljilo na članku 2. Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju.

60. Međutim, Sud nadalje ponavlja da postojanje pravne osnove nije samo po sebi dovoljno da zadovolji načelo zakonitosti. Kad govori o "zakonu", članak 1. Protokola br. 1. aludira na pojam koji obuhvaća i zakone i sudsku praksu te podrazumijeva kvalitativne preduvjete, i to poglavito pristupačnost i predvidljivost (vidi, na primjer, predmete *Mullai and Others protiv Albanije*, br. 9074/07, stavak 113, 23. ožujka 2010.; *Špaček, s.r.o. protiv Češke Republike*, br. 26449/95, stavak 54., 9. studeni 1999. i *Carbonara and Ventura protiv Italije*, br. 24638/94, stavak 64., ECHR 2000-VI).

61. S tim u vezi Sud prvo primjećuje da primjena od strane redovnih sudova Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenim područjima na predmet podnositelja zahtjeva nije bila u skladu s tumačenjem i praksom Ustavnog suda, prema kojoj se taj Zakon nije mogao primijeniti na situacije slične situaciji podnositelja zahtjeva (vidi stavke 20. i 22. ove presude).

62. Sud nadalje primjećuje da je nakon ustavne tužbe podnositelja zahtjeva Ustavni sud imao priliku ukinuti presude redovnih sudova koje su bile protivne njegovim prijašnjim odlukama. Međutim, on to nije učinio. On je umjesto toga odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva.

63. Stoga su u predmetu podnositelja zahtjeva ne samo presude redovnih sudova nego i odluka Ustavnog suda bile same po sebi protivne prethodnoj sudskoj praksi toga suda.

64. U ovome trenutku Sud nalazi primjerenim osvrnuti se na tvrdnju Vlade da Ustavni sud nije odstupio od svoje prethodne sudske prakse utvrđene u odlukama br. U-III-1701/2000 od 3. lipnja 2003., U-III-1451/2004 od 9. prosinca 2004. i U-III-2174/2002 od 6. svibnja 2005. godine kad je odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva. Sud bilježi da je Ustavni sud u tim odlukama jasno izjavio da se Zakon o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju primjenjuje samo na one nositelje stanarskog prava koji su napustili prethodno okupirano državno područje Hrvatske nakon kolovoza 1995. godine. Dakle, Ustavni je sud u ta dva predmeta presudio da se zakon o kojemu je riječ ne može primijeniti na podnositelje ustavnih tužbi budući da su svoje stanove napustili prije 1995. godine. Stoga je prihvatio ustavne tužbe (vidi stavke 20. i 22. ove presude). U posljednjem je predmetu odbio ustavnu tužbu jer je utvrdio da je podnositelj ustavne tužbe u tom predmetu, za razliku od ovoga predmeta, napustio stan u kolovozu 1995. godine (vidi stavak 21. ove presude). S obzirom na činjenicu da su u predmetu podnositelja zahtjeva redovni sudovi utvrdili da je podnositelj zahtjeva napustio Vojnić 1. listopada 1991. godine (vidi stavke 14. i 15. ove presude), koji nalaz nije osporio Ustavni sud, Sud ne nalazi da je ovaj predmet različit od naprijed navedenog predmeta. Prema tome, Sud ne može prihvatiti tvrdnju Vlade da je odluka Ustavnog suda u predmetu podnositelja zahtjeva bila spojiva s prethodnom sudskom praksom toga suda.

65. Sud nadalje bilježi da u svojoj odluci kojom je odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva Ustavni sud nije pokušao razlikovati predmet podnositelja zahtjeva od svojih prethodnih odluka, niti naznačiti svoju namjeru da odstupi od svog tumačenja Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju. Štoviše, Vlada nije dostavila nikakve mjerodavne odluke koje bi naznačile neku promjenu prakse Ustavnog suda ili na dugi način omogućila Sudu da utvrdi je zašto je u predmetu podnositelja zahtjeva odlučeno drugačije. Stoga se ne može razabrati je li u predmetu podnositelja zahtjeva Ustavni sud jednostavno zanemario svoju prethodnu sudsku praksu ili je svjesno od nje odstupio, i ako jest, zašto.

66. Sud je već presudio da u kontekstu članka 6. stavka 1. Konvencije države ugovornice imaju obvezu organizirati svoje pravne sustave na način da se izbjegne donošenje proturječnih presuda (vidi predmet *Vrioni and Others protiv Albanije*, br. 2141/03, stavak 58, 24. ožujka 2009. i naprijed citirani predmet *Mullai and Others*, stavak 86.) i da proturječne odluke u sličnim predmetima koje je donio isti sud, koji uz to predstavlja zadnju instancu u dotičnoj pravnoj stvari, mogu, u odsutnosti mehanizma koji osigurava dosljednost, dovesti do povrede načela pravne sigurnosti svojstvenog tom članku (vidi, na primjer, predmete *Beian protiv Rumunjske* (br. 1), br. 30658/05, stavci 36.-39., ECHR 2007-XIII; *Tudor Tudor protiv Rumunjske*, br. 21911/03, stavak 29., 24. ožujka 2009., te *Iordan Iordanov and Others protiv Bugarske*, br. 23530/02, stavci 47.-53., 2. srpnja 2009.).

67. Sud je također presudio da kad se tako očigledno proturječne odluke miješaju u pravo na mirno uživanje vlasništva, a za čiju proturječnost nije dano nikakvo razumno objašnjenje, takva miješanja ne mogu smatrati zakonitim u svrhu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju jer vode do nedosljedne sudske prakse kojoj nedostaje tražena preciznost kako bi se pojedincima omogućilo da predvide posljedice svojih radnji (vidi naprijed citirani predmete *Carbonara and Ventura*, stavak 65., *Mullai and Others*, stavke 115. do 117. i *Saghinadze and Others protiv Gruzije*, br. 18768/05, stavke 116.-118., 27. svibanj 2010.).

68. S obzirom na ova razmatranja, slijedi da pobijano miješanje u obliku presude Općinskog suda u Vojniću od 11. rujna 2003. godine nije bilo predvidivo za podnositelja zahtjeva koji je, oslanjajući se na postojeću sudsku praksu Ustavnog suda, mogao razumno očekivati da će njegovom zahtjevu za kupnju stana biti udovoljeno. Stoga je ovo miješanje bilo nespojivo s načelom zakonitosti te je bilo protivno članku 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju. S obzirom na ovakav nalaz, nije potrebno ispitati je li postignuta poštena ravnoteža između zahtjeva općega interesa zajednice i zahtjeva zaštite temeljnih prava podnositelja zahtjeva.

Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

69. Podnositelj zahtjeva nadalje prigovara na temelju članka 8. Konvencije da su time što su provalile u njegov stan i dale ga u najam Z.H.-u domaće vlasti povrijedile njegovo pravo na poštovanje njegovoga doma. Članak 8. Konvencije glasi kako slijedi:

"1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. "

70. U mjeri u kojoj se može shvatiti da podnositelj zahtjeva prigovara stvarnom ulasku u njegov stan dana 23. kolovoza 1996. godine i odluci Komisije za sekvestraciju od 28. kolovoza 1996. godine (vidi stavak 9. ove presude) kojom je stan dan u najam Z.H.-u Sud primjećuje da su se ti događaji zbili prije nego što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku dana 5. studenog 1997. godine.

71. U mjeri u kojoj podnositelj zahtjeva prigovara odluci Ministarstva obnove i razvitka od 7. kolovoza 1998. godine (vidi stavak 11. ove presude), Sud primjećuje da ju je podnositelj zahtjeva mogao pobijati pred Upravnim sudom, ali to nije učinio.

72. Slijedi da je ovaj prigovor, u svojim odnosnim vidovima, nedopušten kao nespojiv *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije i zbog neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije i stoga treba biti odbijen na temelju članka 35. stavka 4.

III. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6. STAVKA 1. I ČLANKA 13. KONVENCIJE

73. I na kraju, podnositelj zahtjeva prigovara na temelju članka 6. stavka 1. i 13. Konvencije da nije imao pristup sudu niti djelotvorno pravno sredstvo za pobijanje nasilnog ulaska u njegov stan i za odluke domaćih vlasti od 28. kolovoza 1996. i 7. kolovoza 1998. godine da njegov stan daju u najam Z.H.-u. Članci 6. i 13. glase kako slijedi:

Članak 6. stavak 1.

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo da sud pravično... ispita njegov slučaj...."

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

74. Sud upućuje na svoje gornje nalaze (vidi stavke 70.-72.) prema kojima je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 8. Konvencije nedopušten kao nespojiv *ratione temporis* i zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava. Slijedi da su u mjeri u kojoj se prigovori podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. i članka 13. odnose na navodni nedostatak pristupa sudu i djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na provalu u njegov stan od 23. kolovoza 1996. godine i odluku Komisije za sekvestraciju od 28. kolovoza 1996. godine, također nedopušteni kao nespojivi *ratione temporis* s odredbama Konvencije. U mjeri u kojoj se ti prigovori tiču odluke Ministarstva obnove i razvitka od 7. kolovoza 1998. godine oni su nedopušteni kao očigledno neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Stoga moraju biti odbijeni na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

75. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

76. U svom obrascu za zahtjev podnositelj zahtjeva potražuje 50.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete i 1.200 eura (EUR) na ime troškova i izdataka. Međutim, nije podnio zahtjev za pravičnu naknadu i nije ponovno podnio (čak niti na način da bi se na njih pozvao) zahtjeve koje je postavio u obrascu za podnošenje zahtjeva u roku koji mu je određen za podnošenje zahtjeva na temelju članka 41., tj. u roku za podnošenje svojeg očitovanja (Pravilo 60. stavak 3. Poslovnika Suda). Podnositelj zahtjeva nije (ponovno) podnio svoje zahtjeve za pravičnu naknadu u roku koji mu je dan, iako ga se podsjetilo da to mora učiniti čak i ako je naznačio svoje želje koje se tiču pravične naknade u ranijoj fazi postupka.

77. Vlada primjećuje da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za pravičnu naknadu u svojem očitovanju, ali ipak pobija zahtjeve postavljene u obrascu za podnošenje zahtjeva.

78. Sud ponavlja da presuda u kojoj je utvrdio povredu nameće tuženoj državi pravnu obvezu okončati povredu i ispraviti njene posljedice. Ako nacionalno pravo dozvoljava ispravljanje povrede, ili ga dozvoljava samo djelomično, tada članak 41. daje ovlast Sudu da oštećenoj strani dosudi pravičnu naknadu koja mu se čini odgovarajućom (vidi predmet *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, stavci 32.-33., ECHR 2000-XI). S tim u vezi Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva sada može podnijeti zahtjev na temelju članka 428a Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 31. ove presude) Općinskom sudu u Vojniću za ponavljanje građanskog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio postojanje povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

79. S obzirom na prirodu prigovora podnositelja zahtjeva i razloge iz kojih je utvrđena povreda članka 1. protokola br. 1 uz Konvenciju, Sud smatra da bi u ovome predmetu najprikladniji oblik zadovoljštine bilo ponavljanje postupka kojemu se prigovara u primjerenom roku (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Trgo protiv Hrvatske*, br. 35298/04, stavak 75., 11. lipnja 2009. i *Vrbica protiv Hrvatske*, br. 32540/05, stavci 83.-85., 1. travnja 2010.).

80. S obzirom na naprijed navedeno, i s obzirom na činjenicu da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za pravičnu naknadu u propisanom roku, Sud smatra da nije pozvan dosuditi mu neki iznos s te osnove.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da je prigovor koji se odnosi na mirno uživanje vlasništva dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 29. ožujka 2011. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatolij Kovler
predsjednik